

Datum: 2018-09-20

Kontakt:
Kristian.Gustafsson@vattenfall.com
070-5295217

Diarienummer M2018/01132/Ee

Remissvar Energimarknadsinspektionens rapport ”Samhällsekonomiska analyser vid stamnätsinvesteringar”

Vattenfall välkomnar möjligheten att få lämna synpunkter på Energimarknadsinspektionens rapport.

Stamnätsinvesteringar har utpräglat långa ledtider varför tydliga kriterier och ett framtåsyftande perspektiv är nyckeln till ett samhällsekonomiskt beslutsunderlag för framtidens stamnätsutveckling. Redan idag råder kapacitetsbrister i stamnätsledningarna med den direkta konsekvensen att kunder inte kan anslutas inom en rimlig tid. Detta hämmar utvecklingen av det svenska samhället. En betydande utbyggnad av stamnätet är en förutsättning för att möjliggöra energiomställningen och i förlängningen uppfyllandet av Sveriges klimatmål. Rapporten tar således upp ett mycket angeläget och välkommet ämne.

En förutsättning för korrekta beslut är att metoden blir tydlig och transparent, samt att både stamnätskunden och nätägaren kan bilda sig en tydlig uppfattning om den samhällsekonomiska värderingen och konsekvenserna mellan olika alternativ.

Kommentarer till Energimarknadsinspektionens förslag

Vattenfall stödjer Energimarknadsinspektionens förslag om att införa en övergripande samhällsekonomisk analys som genomförs före den tekniska förstudien och koncessionsansökan och som granskas av en aktör som är fristående från Svenska kraftnät.

Med hänsyn till de långa ledtiderna för byggnation av nya stamnätsledningarna samt den långsiktiga påverkan det får på samhällsutvecklingen bör den samhällsekonomiska analysen genomföras i ett så tidigt skede som möjligt. Svenska kraftnät bör med det underlaget få mandat att agera i ett tidigare skede även om alla detaljer för variablerna i den samhällsekonomiska analysen ännu inte är klarlagda. Analysen bör ske redan i den interna planeringsprocessen då det finns både tid och pengar att spara genom att välja lämplig inriktning för projektet. En tidigt genomförd samhällsekonomisk analys minskar risken att välja fel inriktning i arbetet. Att sent i arbetet ändra inriktning blir både kostsamt samt förlänger tiden för att få en ny anläggning genomförd.

Vattenfall ställer sig positiv till Ei:s förslag att alternativ till förstärkt överföringskapacitet alltid ska inkluderas och utvärderas i samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar av stamnätsinvesteringar.

Exempelvis rörande frågor om driftsäkerhet i samband med en anslutning, bör inriktningen slås fast redan i samband med att anslutningsavtal mot stamnätet tas fram. I det fall valet står mellan en ny ledning och andra tekniska lösningar är vägvalet redan passerat när en eventuell koncessionsansökan för stamnätsledning lämnas in.

Vattenfall är även positiv till förslaget om att införa krav på en mer specifik samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning som tas fram efter samråd med berörda intressenter och bedöms av EI i samband med ansökan om nätkoncession för stamnätsledningar lämnas in. Vi anser vidare att EI bör vara den myndighet som regeringen bemyndigar att ta fram och meddela föreskrifter för samrådet, innehållet och offentliggörandet av lönsamhetsbedömningen.

Vattenfall instämmer i Els bedömning att det inte bör finnas några generella undantag från kravet på samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning

Vattenfall instämmer i huvudsak (se nedan) med det förslag på ramverk för att kunna göra samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar av stamnätsinvesteringar som EI föreslår

Kommentarer till de föreslagna analysramverket

För ett antal nyttor är det samhällsekonomiska värdet svårt att kvantifiera och av naturliga skäl behäftade med stora osäkerhetsintervall. Det är dock enligt vår bedömning avgörande att även dessa faktorer inkluderas för att möjliggöra en kostnadseffektiv energiomställning samt för att möjliggöra en hög driftsäkerhet.

Ett överbelastat elnät kan medföra oerhörda konsekvenser för samhället. Hela samhällets sårbarhet ökar vid ett överbelastat nät som närmar sig kapacitetstaket. Det är viktigt att den samhällsekonomiska nyttan av ett robust elnät lyfts fram och värderas på ett korrekt sätt. Vattenfall ställer sig därmed mycket positiv till EI:s förslag att inkludera nyttoområden såsom *driftsäkerhet* och *systemsäkerhet*.

Vattenfall saknar en parameter för att värdera investeringens hela miljöeffekter. För att få en heltäckande bild av de miljöeffekter som olika studerade alternativ får så bör analyserna kompletteras med livscykelanalyser som till exempel tar hänsyn till inte bara själva nyttjandet av ett kabel eller ett luftledningsförband utan även till hela tillverknings-, byggnads- och skrotningsprocesserna för de olika ingående komponenter. Vidare bör stamnätets möjlighet att stödja samhällets uppställda mål inom tex miljöområdet värderas. En målbild som idag ofta innebär att el ska ersätta andra energiformer tex inom transportsektorn medför ett behov av en utbyggnad av elnäten i landet som tidsmässigt är samordnad med tidplanen för dessa politiskt uppställda mål.

Skillnader för luftledning respektive markförlagd ledning diskuteras ofta och det är angeläget att en rättvis jämförelse kan göras mellan dessa båda tekniker. Erfarenhet av långa markförlagda HVDC ledningar har tidigare saknats och denna teknik lyfts ofta fram som mycket fördelaktig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Tack vare Sydlänkens färdigställande är det nu möjligt att redovisa de faktiska kostnaderna för både Markförlagd HVDC, HVDC luftledning samt vanlig 400 kV AC ledning. Allt inom ramen för samma projekt. En sådan redovisning kunde möjligen göras inom ramen för det aktuella arbetet om samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar alternativt bör det redovisas separat för att säkerställa att beräkningar gjorts korrekt och opartiskt.

Slutligen, Vattenfall delar Energimarknadsinspektionens bedömning att en förändring av Elektromagnetiska fält är möjliga att beräkna, men vill i sammanhanget påpeka att dessa förändringar endast kan ses som prognoser grundade på antaganden avseende kommande effektöverföring på den aktuella ledningen. Om det ska vara meningsfullt att göra dessa beräkningar så bör myndigheten och branschen tillsammans ta fram en modell för detta. När det gäller frågan om uppställda krav vill vi påpeka att ingen av de berörda myndigheterna har funnit det möjligt att utifrån medicinsk bakgrund uppställa några krav när det gäller eventuella risker med att stadigvarande befinna sig i svaga magnetfält. Däremot finns en gräns avseende magnetfält som är satt till 100 μT som avser att undanröja de fysikaliska fenomen som uppstår momentant. Det faktum att Svenska kraftnät sedan ett antal år har en egen riktlinje med uttalade mål avseende magnetfält från sina ledningar är i sig ingen grund för en myndighetsbedömning.

Det finns oavsett avsaknad av uppställda riktlinjer när det gäller magnetfält skäl att med hänsyn till den i Miljöbalken formulerade försiktighetsprincipen ta hänsyn till människors oro för eventuella effekter.

Kommentarer till Energimarknadsinspektionens beskrivning av Svenska kraftnäts affärsmässiga förutsättningar.

Mot bakgrund av att intäcksregleringen kommer att ändras kraftigt från år 2020 med en tillåten avkastningsränta på i storleksordningen hälften av nuvarande delar Vattenfall Energimarknadsinspektionens oro för risken att (se sid 25) *"... Svenska kraftnät väljer att inte genomföra investeringar som är lönsamma för samhället om de inte också uppfyller Svenska kraftnäts företagsekonomiska avkastningskrav."*

Om denna oro skulle visa sig vara befogad, anser Vattenfall det vara djupt olyckligt att regleringsförutsättningarna därmed riskerar att bromsa samhällsutvecklingen och att detta skulle kunna orsaka att identifierade samhällsekonomiska nyttor inte realiserar. Det är i en sådan situation av största vikt att affärsverket tydliggör situationen för omvärlden.

Cecilia Hellner

Public and Regulatory Affairs Nordic
Communications
Vattenfall AB